

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 148. Argumentum ex Rom. 8. 15. quo prorsus sufflaminatur conficta
ab Adversariis quibusdam prærogativa exemptionis Christianorum à
necessitate benevolæ Dei super omnia dilectionis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

diligit, nisi Deum? Similia habet 8. Trin. 8. de discipuli Christi. c. 5. & alibi frequenter. Verbis itaque ex 1. Joan. 3. prolatis nihil nobis sic à Joanne commendari dicit idem Aug. tr. 5. in hanc epist. 1. quomodo charitatem, & si videtur alia & alia dicere, illic facere reditum, & ad ipsam charitatem omnia velle referre quaecumque dixerit. Ad charitatem utique actualement: subdit enim Joannes v. 4. *Non diligamus verbo neque lingua, sed opere & veritate.* De eadem proinde charitate addit ibidem: *Omnis qui non est justus, non est ex Deo, & qui non diligit fratrem suum.* Ad quæ verba Aug. ibid. *Certe jam manifestum est unde dicat: ET QUI NON DILIGIT FRATREM SUUM.* Dilectio ergo sola discernit inter filios Dei, & filios diaboli. Signent se omnes signo crucis. Respondeant omnes, Amen. Cantent omnes alleluia. Baptizentur omnes, &c. Non discernuntur filii Dei à filiis diaboli nisi CHARITATE. Qui habent charitatem (actualcm, utpote significatam à Joanne per verbum diligit) nati sunt ex Deo; qui non habent, non nati sunt ex Deo, etiam si baptizentur, sive aliud recipiant Sacramentum. Quia qui nati sunt ex Deo, sunt filii Dei, ad eoque Spiritu Dei aguntur. *Quicumque enim Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei.* Rom. 8. *Non sunt igitur filii Dei, si non aguntur Spiritu Dei.* Augustinus ierm. 43. de verb. Dom. c. 7. *Non aguntur autem Spiritu Dei, nisi qui charitate aguntur. Qui enim Spiritu Dei aguntur, charitate aguntur.* Idem ierm. 13. de verb. Apost. c. 13. *Unde subdit: Jam ego non in timore, sed in dilectione, ut non servus, sed filius Dei simus. Qui adhuc enim idem bene agit, quia poenam timet, Deum non amat. Et idcirco nondum est inter filios...*

Idem conficitur ex 2. Petri 1. *Ministrate in fide vestra virtutem (id est opera virtutis) in virtute autem scientiam (id est discretionem, quæ virtutum est moderatrix) in scientia abstinentiam à voluptatibus carnalibus (praesertim gulae & luxuriae) in abstinentia autem patientiam (necessariam ad reportandas reprobationes) in patientia autem pietatem (quæ oritur pro persequentibus vos) in pietate autem amorem fraternitatis; in amore autem fraternitatis charitatem (id est Dei dilectionem, ait Dionysius Carthus. ad eum Petri locum, quoniam charitas Dei ceterarum virtutum vita, & forma, & finis... est.)* Hæc enim si vobiscum adsint, & superent (cupiditates & passionnes sibi oppositas) non vacuos, nec sine fructu vos constituunt in D. N. Jesu Christi cognitione. Cui enim non praesto sunt hæc (maxime amor fraternitatis, & charitas Dei) cæcus est, & manu tentans, oblivionem accipiens purgationis veterum suorum delictorum, id est peccata sua per poenitentiam purgare, mediaque necessaria ad hoc ut Christi cognitio sibi sit fructuosa negligens, seu omititens. Ergo charitatem seu dilectionem Dei superantem, id est prædominantem, Apostolorum Princeps exigit ad hoc ut cognitio Christi sit fructuosa ad justificationem & salutem.

CAPUT CXLVIII.

Argumentum ex Rom. 8. 15. quo prorsus sufflamatur consilia ab Adversariis quibusdam prerogativa exemptionis Christianorum à necessitate benevole Dei super omnia dilectionis.

1712 Ibi namque Gentium Apostolus, novi Testamenti filios alloquens, sic contestatur: *Non enim accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, in quo clamamus, Abba Pater, id est (uti cum sanctis Patribus exponit Dionysius Carthusianus ad eum locum) jam tempore gratiæ non est vobis datus*

spiritus, quo servitiis Deo serviliter, timore poenarum, ut olim tempore legis, quæ comminatione poenarum induxit homines ad serviendum Deo; sed accepistis spiritum adoptionis filiorum, ut servitiis Deo ex charitate, tamquam filii adoptivi, Deum Patrem fiducialiter invocantes, & affectuosè diligentes. Per illa namque Apolloli verba evidentiè duorum Testamentorum distincta sunt tempora (ait Augustinus in exposit. quartum, proposit. ex epist. ad Rom.) illud enim ad timorem pertinet; novum autem ad charitatem. Spiritus namque servitutis, spiritus timoris est; spiritus verò adoptionis filiorum, est spiritus amoris. Quia, ut Hieronymus ad locum illum observat, timere servorum est, diligere filiorum; sicut scriptum est: *Servus domini sui timetis, & filius diligit patrem suum.* Judæi ergo in veteri Testamento, qui bona operari charitatis voluntate volebant, timoris necessitate cogebantur. Nos verò omnia voluntariè, live, ut proximè dixit, charitatis voluntate operemur, ut filios nos omnes probemus, non servos timoris. Ita etiam Chryostomus homil. 14. in epist. ad Rom. Non accepistis (inquit) spiritum servitutis iterum in timore, sed spiritum adoptionis filiorum, videlicet ut ne amplius ob presentiae poenæ timorem, sed ob ipsius (Dei) amorem, tam virtutis habitus, tuos reliqua officia, ac rectè facta (per consequens etiam poenitentia) in nobis existant.... Illi (filii veteris Testamenti) formidine adducti, cuncta faciebant. Hi autem (filii novi Testamenti) ipsius desiderio & amore. Unde Augustinus alicubi dicit, quòd illi hodie pertinent ad veteri Testamentum, qui Deo serviunt ex timore; olim verò illi pertinuerunt ad novum, qui Deo ex amore servierunt. Quia, ut ait lib. de nat. & grat. c. 57. sub lege est, qui timore supplicii, quod lex minatur, non amore justitiae, se sentit abstinere ab opere peccati. Et in lib. contra Adimant. cap. 17. ex allatis Apolloli verbis colligit, quòd hæc est brevissima utriusque Testamenti differentia, timor & amor.

Concinit S. Thomas in cap. 4. Math. *Vetus erat lex timoris; nova verò amoris.* Et 2. 2. q. 108. a. 1. ad 3. *qui ex amore bonum operantur, soli propriè ad Evangelium pertinent...* Qui verò ex amore non moventur ad bonum, sed ex timore, est numero sint de Ecclesia, non tamen merito.

Ex his jam arguere liceat: in lege timoris, quando Deus Judæos, tamquam servos, timore poenæ ad mandatorum suorum observantiam urgebat, infinitaque Dei erga nos dilectio (in Filii sui ad nos & propter nos Missione, ejusdemque Passionis revelata) figuratur adhuc velo obtegatur, Dei propter se amor super omnia ad peccatorum remissionem & justificationem ad eò necessarius erat, ut sine eo nullus ratione utens justificaretur, prout Adversarii fatentur. Multo ergo magis in lege amoris, ubi non datur spiritus servitutis iterum in timore, sed spiritus adoptionis filiorum, & charitatis, ut non amplius timore poenæ, prout olim Judæi, sed ob Dei amorem ipsi serviamus, omniaque bona opera nostra faciamus. Enimverò manifestè præpositum est, in lege timoris charitatem ad peccatorum remissionem necessariam asserere; in lege verò charitatis, ipsius ad hoc necessitatem negare.

Prorsus ergo sufflamanda, atque ex Christianorum cordibus abjicienda est propudiosa partiterque scandalosa quorundam opinio, quæ dicit, istam esse novi Testamenti præ veteri prerogativam, quòd in novo salutatis gratia peccatoribus Deum non amantibus infundatur; quòdque solo motivo servilis timoris, in lege amoris, justificari possit Christianus, quod in lege timoris non potuit Judæus; quòd denique Sacramentorum

Evangelicorum, supra legalia, in hoc potissimum fulgeat præstantia, quod Evangelica à gravissimo contritionis & divinæ dilectionis iugo nos liberaverint, ipsiusque necessitatem, utpote nimis onerosam, Christus sustulerit, cum Confessionis necessitatem induxit, prout opinatur Pinterellus in Libello ad Abbatem Boissiacum pag. 53. ubi sic: *Aiquitatis consentaneum fuit, in Lege gratia, & novi Testamenti, illud durum & difficile exercendi ad obinendam justificationem perfectæ contritionis, id est charitatis actus, præceptum resolveri (in eo ipse fallitur, quod putet omnem contritionem ex Dei propter se amore perfectam, esse contritionem perfectam) æquum (inquam) fuit institui Sacramenta, quæ charitatis (id est Dei propter se amoris) defectum supplerent; ne tam arduam animi affectionem requirerent. Alioquin Christiani, qui filii sunt (nota bellam rationem) nihilo facilius patris sui gratiam sibi reconciliarent, quam Judæi, qui tantum erant servæ.*

1715 Pro eadem opinione Morinus l. 8. de administ. Sacram. Ponit. c. 4. n. 27. refert verba ista Henrici Henrici l. 4. Summæ c. 6. n. 5. *Qui cum attritione per absolutionem justificatur, non tenetur ad præceptum contritionis de contritione formalis: quia jam remediò per se instituto, & compensativo applicatione meritorum Christi, consecutus est remissionem, & in æquivalenti implevit, priori & meliori ratione, si nem totum, in quem contritio ordinatur. Contritio enim non remittit peccatum, nec compensat, nisi ut includit votum & vicem Sacramenti Pœnitentiæ. Quare compensatione per Sacramentum applicata magis contentus est creator Deus, quam compensatione contritionis. Aliis si contritio, dum habens potest, esset necessaria, obligaret per se, etiam dum suscipitur absolutio; quæ tunc haberi potest. Ac subinde Christus in lege Evangelica non levigasset onus, sed adesset grave onus Confessionis, præter necessariam contritionem.* Placuerunt admodum istæ rationes Adam Tannero (subjungit Morinus) id est, licet in sententiam contrariam, autoritate Francisci Suarez abreptus, magis propendat, visæ tamen sunt illæ rationes istæ, quas disp. 6. de pœnit. q. 6. dub. 3. repeteret, dignissimæ. Istam sententiam conatu magno propugnavit Gabriel Vasquez... Becanus... Layman... Ludovicus Lopez... Alexander Pefantius, &c.

Propudiosam, scandalosamque voco opinionem istam, quæ prerogativam Christianorum, Sacramentorumque novæ legis, præ legalibus, sitam esse dicit in abolitione vel diminutione necessitatis amandi Deum amore charitatis amplè sumpta, id est propter se. Tum quia contraria est divinis Oraculis à cap. 143. usque in præfens relatis, sicut & Traditioni sanctorum proximè referendorum. Tum quia piis mentibus horrorem incutit, sicut & hæreticis scandalum præbet, ut supra visum est ex Jurio, Catholicam Ecclesiam propterea calumniant, post Lutherum, qui apud Christianum Lupum in Epist. ad Henricum Noris e. 4. in plenam insaniam seductus scabiosam istam paucorum opinionem affricare cepit cunctis, totique Ecclesiæ. Tum quia nihil fingi potest Christianæ Religionis ad eò probrosum, quàm asserere, quòd non amare Deum propter se, sit novæ legis privilegium, eum assertio ista potius sit Christianorum opprobrium, nataque sit Christianismum Judæis Paganisque contemptibilem reddere. Tum quia opinio illa videtur etiam Christo vehementer injuriosa: si enim ista sit prerogativa Evangelii supra Legem, Sacramentorumque Evangelicorum supra legalia, prerogativam istam suo Christus sanguine haud dubiè promeruit. Videtur autem Christo vehementer injuriosum, impium, & blasphemum, asserere, suo nobis sanguine Christum pro-

meruisse abolitionem vel diminutionem necessitatis amandi Deum, sive ut minor esset divini amoris necessitas in lege amoris, quàm fuerit in lege timoris. Cum non idèd Christus venerit, non idèd mundum redemerit, non idèd pretiosum fuderit sanguinem. Imò divini amoris ignem venit mittere in terram, non ut exstingueretur, sed ut arderet. *Quidquid enim Redemptor noster in nostra carne fecit (at præclarus Author tract. de Sacram. Altar. S. Anselmo synchronus) ad hoc usque fecit, ut amaretur à nobis. Quippe amavit nos (inquit Augustinus in Psal. 127.) ut redamaremus eum, & ut eum redamare possemus, visitavis nos spiritu suo, fecitque nos filios adoptionis, ut ipsi terriamus in spiritu amoris, non iterum in spiritu timoris.*

Et nonne pudor est, asserere, quòd donis majoribus præ Judæo Christianus sit donatus, ut minoram quàm Judæus reddere possit, quòd ipsi grandiora sint credita, ut villora suo refundat creditori, quòd factus sit filius adoptionis, ut patri cælesti servire possit in spiritu terribili timoris; quòd diviniore à Deo gratias acceperit, ut minori cum perfectione justus & iustus esse possit, ut possit, si sine Dei propter se amore justus & iustus esse possit? Imò hoc asserere non solum per absurdum est, rationique & æquitati profus contrarium, sed & videtur hæreticum, utpote diametraliter Evangelio oppositum, dicens Luc. 12. 48. *Omnis autem, cui multum datum est, multum queretur ab eo; & cui committaverunt multum, plus petent ab eo. Et nisi abundaveris justitia vestra plusquam Scribarum & Pharisæorum, non intrabitis in regnum cælorum.* Matth. 5. 20.

1717 Majorem ergo à Christianis perfectionem divina requirit scriptura, quàm à Judæis. Ita expressè Iudæos l. 1. Sentent. c. 2. Cassianus collat. 21. c. 32. 33. 34. Unde Morinus l. 2. c. 1. graviter monet, *summo opere cavendam, ut propagativa Evangelii supra legem, seu novæ legis supra veterem, in interioris perfectionis diminutione reponatur: nihil enim, meâ quidem sententiâ, fingi potest Evangelicæ gratiæ magis contrarium & inimicum. Nihil eum magis contrarium unanimi SS. Patrum, communique fidelium timoratorum sensui, qui certe patienter non audirent Concionatorem oppositum in cædra prædicantem, vel asserentem quòd idèd Christus nascendo se nobis decit locum, convalescens in edulium, moriens in premium, regnans se daturus in premium, ut diminutâ necessitate redamandi eum qui tam profuse diligit nos, per instituta à se Sacramenta compensaret, suppleretque in nobis divini amoris, Christianæque perfectionis defectum. Imò reponerent, hæc titulus auctam in tantum redamandi necessitatem, ut jure optimo Apollonius dixerit: *Siquis non amâs Dominum nostrum Jesum Christum, anathema sit.* Et Augustinus tr. 1. in epist. Joan. *Jesus opus non erat ut veniret, nisi propter charitatem. Et tr. 6. sola charitas perducit ad vitam.* Denique reponerent, contra naturam, contra rationem esse, ad hoc tam profusam erga nos Dei dilectionem beneficentiamque præstitam esse, ut à reciproci amoris obligatione nos liberaret: nihil econtra naturali dictamini magis consonum, quàm quod idem Augustinus lib. de catech. rud. c. 4. ait, utique quòd ad hoc divina nobis tam sedula erga nos, & tam profusa beneficentia commendatur, ut sollicitum ad gratiam (id est gratitudinem) incitemur ad dilectionem.*

Augustino consentiens Salvianus l. 2. contra avaritiam: *Quærit fortasse aliquis (inquit) quid sit istud, quia nunc plus exigit Deus à Christianis per Evangelium, quàm à Judæis antè per Legem?* Et respondet, extra omnem dubitationem esse, quòd plus exigit; aperta quippe ipsius res ratio

est. Idem enim majora nunc Domino nostro solvimus, quia majora debemus. Judæi quippe habebant quamdam in umbram rerum; nos veritatem. Judæi fuerunt servi; nos adoptivi. Judæi acceperunt litteram occidentem; nos spiritum vivificantem. Judæis servus Magister missus est; nobis Filius. Judæi manna manducaverunt; nos Christum; qui cum (ut Apostolus ait) in forma Dei esset, humiliavit semetipsum usque ad mortem, mortem autem crucis. . . . Hæc ergo causa est, quæ devotiores (per consequens amantiores) esse nos Dominus sibi vult: quia tam magno devotionem, dilectionemque nostram pretia comparavit. . . . Unde intelligant omnes religiosi (id est Christiani) non satis se Deo reddere, etiamsi univèrsas dederint facultates: quia licet sua cuncta dispenserent, ipsos se tamen debent.

1719 Erit fortasse cui videbitur præsentis argumenti reponi posse, contritionem perfectiorem Judæis ad justificationem necessariam fuisse, quam modò necessaria sit Christianis; Judæis utique necessariam fuisse contritionem, charitatemque perfectam; Christianis cum Sacramento sufficere imperfectam. Sed profus negandum est Judæis necessariam fuisse contritionem charitatemque perfectam. Tum quia profus negandum est ipsis necessariam fuisse contritionem perfectiorem, ob supradicta: neque enim ullo modo verisimile est, Deum in lege timoris perfectiorem charitatem ad justificationem requisivisse, quam modò exigit in lege amoris. Tum quia perfecta charitas nunc admodum rara est, sicut & perfecta contritio, teste Catechismo Romano. Longè autem rarior, imò rarissima olim fuit, quando spiritus servitutis dabatur in timore. Rarissima proinde tunc fuisset peccatorum justificatio, si ad eam necessaria fuisset perfecta contritio. Non est autem verisimile populum illum totum à Deo singulariter electum ac dilectum, exceptis paucissimis Sanctis (qui ad charitatem contritionemque perfectam asurgere valuerunt) defectu sufficientis contritionis periisse. Verisimile proinde est, ardua poenitentia opera, & sacrificia pro peccatis, cum contritione imperfecta, olim ad justificationem necessaria sufficientiaque fuisse. Fortasse etiam tunc Confessio necessaria fuit, uti proxime dicitur.

1720 Quid igitur reponendum Pinterello, aliisque Sociis, durum & difficile asserentibus divinæ dilectionis mandatum? Utique reponendum, non esse hoc satis dignè loqui de primo maximoque mandato, deque prima maximeque Christianæ legis obligatione. Quomodo enim durum, quomodo grave (ait Augustinus) cum sit dilectionis mandatum? Quomodo durum ac difficile, cujus observantia sit, ut cætera mandata gravia non sint, sed facilia, jugumque Christi suave, & onus ejus leve? Siquidem amanti nihil difficile. Et qui amat, non laborat. Quomodo durum, quod à S. Thoma Villanovano (serm. de hoc mandato) vocatur suave nimis & dulcissimum mandatum, jucundum & leve præceptum? Quid enim verò jucundius (inquit) quam te diligere, Deus meus? Et quis potest non amare te, Domine? Si præciperes ut non diligerem te, hoc mihi impossibile & intolerabile videretur. Tolerabilior propemodum infernus est, quam non diligere te. Intolerabilis proinde, improbabilisque S. Thomæ visa est prærogativa illa Evangelii supra Legem, allegataque à Pinterello duritia primi mandati. Ad cujus ampliorum manifestationem sic prosequitur: Attendite, fratres mei, attendite & videte qualia præcepta nobis injungit Deus noster; non aspera & difficilia, non gravia & importabilia. Non quidem jugulare filios. . . . Non lacerare carnes verberibus, non pedibus nudis super ferreos tribulos ambulare. . . .

Seca quid? . . . Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo. . . . Nihil aliud peto, nihil aliud impono, nihil aliud à vobis requiro. Solum amorem flagito, hoc solo pro tot beneficiis & donis contentus sum. O homo! ama, & regna. Ama, & omnia quæ habeo tua sunt. Audisti unquam aliquid clementius aut benignius? . . . Quid enim jucundius, quid dulcius, quam amare? Quid suavius? Quid levius? Quid est vita sine amore, nisi atrocissima mors? Qui non amat, etiam dum vivit, mortuus à corde est. Vita enim cordis, amor est. Quis excusari poterit à tali præcepto? O quam justè damnantur eterno supplicio, qui perpetuo malant ardere, quam amare! . . . Hæc omnia (inquit) ad populum novum, quem creavit sibi, id est Christianum. Cui quia ipse sacrificium & hostia est, nullum aliud sacrificium imposuit, sicut veteri illi populo Hebræorum, sed suum duntaxat indicit amorem. Similia habet S. Franciscus Salesius l. 10. de amore Dei c. 10. Sicut & Augustinus l. 1. Confess. c. 5.

Videat ergo Pinterellus, videant sequaces ipsius, quam immanè distet opinio ipsorum à doctrina Sanctorum, à doctrina Apostolorum, à doctrina ipsiusmet Christi, quam unà cum Sanctis illis Cyprianus, seu gravissimus Author sermonis de baptismo Christi apud Cyprianum, verbis sequentibus illustrat: Præcipis mihi Domine Deus ut diligam te: hoc & possum, & debeo, & totum me & interius tibi esse jubet obnoxium. . . . Gratiâs ago tibi clementissime Deus, quia quod queris à me, prius ipse donasti, & quo modo tu me dixeris, si linguis hominum loquar & Angelorum, nec dignè possum eloqui, nec univèrsam complecti, quæ mihi gratiâ tuæ contulisti amplitudo. Infusus est, Domine, ut diligamus te; quia & ipse nos diligit. Verè hoc mandatum legem completitur, & Prophetas, & in hoc verbo omnium Scripturarum volumina coarctantur. Hoc natura, hoc ratio, hoc, Domine, verbi tui clamor auctoritas, hoc ex ore tuo audivimus, hic invenit consummationem omni religio. . . . Legat hic unum verbum, & in hoc mandato meditetur Christiana Religio, & inveniet ex hac Scriptura omnium doctrinarum regulas emanasse, & hinc nasci, & hinc reverti quidquid Ecclesiastica continet disciplina, & in omnibus irritum esse & frivolum, quidquid dilectio non confirmat. Non perinet, Domine, ad te, nec de tuis est, qui non te diligit.

Quibus ergo verbis Pinterellum, Henricumque alioque Casuistas, similia cum ipsis sentientes, excepisset, si dogmata ipsorum supra enarrata vidisset? Timeo ne ipsos Leges, & Prophetarum, & Scripturarum omnium, totiusque proinde Moralis Christianæ, atque Ecclesiasticæ disciplinæ subvertentes appellasset; tametsi non præsumam ego taliter appellare.

In quo ergo (inquiet fortè ipsi) sita est prerogativa Evangelii supra legem, si non in sublatione vel saltem diminutione necessitatis amandi Deum?

Respondet, titam esse in eo quod sublatâ sint veteris legis onera, quæ, ut Apostolorum Princeps Act. 15. dicit, neque Patres nostri, neque nos portare potuimus. Tam multa quippe, tamque gravia fuerunt, ut in calam ascendere citius fuerit, aut emori satius, quam hæc univèrsa servare, ait Pacianus in Paræn. ad poenit. Vos autem in libertatem vocati estis, Fratres, ait Apostolus Galat. 5. 12. Hæc est illa libertas (prosequitur Pacianus) quod non omnibus adstringimur, quibus Veteres tenebantur; sed donatâ, ut ita dixerim, sylvâ delictorum, & remedium indulgentiâ destinatâ, in pauca conclusi sumus, & necessaria, quæ & servare facillimum esset credentibus (sive per dilectionem operante) & cavere, ut merito tartarum non reciperet, qui tantæ donationi ingratus, hæc quidem pauca servaret.

1723 At, instant illi, pro peccatorum remedio Christianis impositum est Confessionis onus, quod impositum non fuit Judæis. Si ergo cum Confessione necessaria foret contritio ex Dei propter se amore, dum suscipitur Sacramentum Pœnitentiæ, Christus in lege Evangelica non levigasset onus, sed adiecisset grave onus Confessionis, ultra necessitatem (quæ olim fuit) amorosæ contritionis.

At (reponit Tridentinum sess. 14. c. 5.) ipsa hujusmodi Confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia gravis quidem videri possit, nisi ut tantisque commodis & consolationibus levaretur, quæ omnibus ad hoc Sacramentum dignè accedentibus per absolutionem certissimè conferuntur. Verùm commoda ista tanta sunt, tantæ consolationes, ut cum Patribus exclamare liceat: O felix Confessionis & satisfactionis opus! nam cum provolvitur, hominem magis relevat: cum squalidum facit, magis mundatum reddit: cum accusat, excusat: cum condemnat, absolvit.

1724 Si replices, quòd hæc omnia, sine Confessionis onere, sub Lege præstabat sacerdos ad Deum ex amore Dei conversio.

Respondeo 1º. probabiliter negando antecedens cum Waldensium nostro l. 2. de Sacram. c. 137. Galatino l. 10. de arcan. c. 3. Genebrardo in Pf. 31. v. 6. Monachio de Republ. Judæor. l. 2. c. 12. Morino l. 2. c. 20. 21. & 22. ubi ex antiquissimis Judæorum libris, pluribusque veterum ac recentiorum Rabinorum testimoniis ostendit, verum esse quod c. 1. n. 12. dixerat, nimirum quòd Judæi omnes, antiquissimi & recentiores, perpetuo consensu tradiderunt, peccata sine speciali confessione, duræque etiam satisfactione, à Deo sibi non remitti; quòdque confessio ista in specie faciendâ esset, (non in genere dimittat) quoties offerendum erat sacrificium pro peccato. Similia habet Cornelius à Lapide in cap. 16. Levit.

1725 Respondeo 2º. dato, non concessio antecedente, Evangelii nihilominus supra legem prærogativam esse maximam, quòd vera ad Deum conversio, Deique dilectio, longè facilius sit Christianis, quàm olim fuerit Judæis: eò quòd fontes omnes gratiarum, per Christi Passionem, in Christo que per Baptismum incorporationem, Christianis aperti sunt, & sese in eos copiosissimè effundant, qui legibus à Christo institutis sese humiliter Christi amore submitunt. Ipsorum namque cordibus interiora Spiritus sancti auxilia tam valida, tam vitalia, Dei dilectionem largiter inspirant infunduntque: cum lex terrorem tantum incuteret; gratiam verò & dilectionem non præstaret, uti gratiæ lex. Ex tam larga divini amoris infusione Legis Evangelicæ observantia Christianis longè facilius efficitur, quàm Judæis fuerit observantia Mosaicæ Legis. Eò quòd amanti (ut supra dictum est) nihil difficile, omniaque, etiam sæva, propterea facilia, & prope nulla efficiuntur amor. Denique leges duræ sunt timori, leves amoris, uti frequenter Augustinus dicit.

CAPUT CXLIX.

Eandem divini amoris necessitatem ad justificationem probat Traditio Sanctorum omnium à seculo primo, usque in præsens. Traditionem quippe illam inchoarunt

Sæculo primo APOSTOLI PETRUS, PAULUS, JOANNES, CUMQUE IPSIS DIONYSIUS AREOPAGITA.

1726 Petri Apostolorum Principis & Joannis testimonium habes supra cap. 147. Apostoli verò Pauli c. 146. & 148. Post ipsos eodem sæculo D. Dionysius Areopagita de Ecclesiast. Hierarch. c. 2. Per dilectionem (inquit) Dei regeneramur, ponimurque in statu & esse divini, in statu utique filiorum Dei, per gratiam sanctificantem.

Tom. III.

Sæculo secundo eandem prosecuti sunt S. IGNATIUS MARTYR, ET S. JUSTINUS MARTYR.

Sub initium secundi sæculi S. Ignatius Martyr. 1727 in epist. ad Philadelph. hæc à peccatoribus, ad obtinendam peccatorum veniam, conditionem exigit, ut pœniteant in unitatem Dei: omnibus igitur pœnitentibus ignoscet Deus. Si pœniteant in unitatem Christi. Quid est pœnitere in unitatem Christi, nisi pœnitere ex affectu uniendi se Christo? Qui affectus haud dubiè est charitatis.

S. Justinianus in Dial. cum Triph. Verbum inducit sic loquens: Quicumque diligit Dominum Deum ex toto corde... si demum verus justus fuerit. Negat ergo peccatorem verè iustificari, si verè fieri iustum, si non diligit Dominum Deum ex toto corde, cum asserit hominem tunc demum fieri verum iustum, cum diligit Dominum Deum ex toto corde. Per consequens negat ipsum fieri verum iustum absque amore Dei ex toto corde. Sæculo tertio.

TERTULLIANUS ET CYPRIANUS.

Tertullianus l. de pœnit. c. 8. & 9. à peccatore filialem exigit affectum erga Deum ut Patrem, ut ab ipso in filium recipiatur: Ergo te sibi in filium suum, est acceptum ab eo prodegeris, est nudus redieris, recipiet, quia redisti... sed si pœniteas ex animo... si porcos immundum relinquant genus, si patrem repetas vel offensum, deliqui, dicens, pater, nec dignus ego vocari filius tuus.

Cyprianus in l. de lapsis, Convertamur (inquit) ad Deum mente totâ, & pœnitentiam criminis veris doloribus exprimentes, Dei misericordiam deprecemur... Rogare, qualiter debeamus? Dicit ipse: Revertimini (inquit) ad me ex toto corde vestro, simulque & jejuniis, & fletu, & lacrimis, & scindite corda vestra... Ad Dominum toto corde redeamus. Eam proinde pœnitentiam Cyprianus exigit, quam olim tempore Legis Deus requirit; quæ haud dubiè procedere debuit ex amore Dei super omnia. Enimverò sine ejusmodi amore peccator ad Deum toto corde non revertitur, uti constat ex dictis cap. 145. Porro quòd loquatur de Pœnitentia, etiam sacramentali, manifestum faciunt verba, quæ immediatè præmittit: Confiteantur singuli, quæso vos fratres, delictum suum, dum adhuc qui deliquit in sæculo est, dum admitti confessioni ejus potest, dum satisfactio & remissio facta per Sacerdotes, apud Dominum grata est, &c. Unde epist. ad Antonian. negari vult absolutionem ex solo servili timore pœnitentibus in articulo mortis: quia regere illos, non delicti pœnitentia, sed mortis imminentis admonitio compellit.

Sæculo quarto.

HILARIUS, BASILIUS, AMBROSIVS.

Hilarius in Math. lib. 8. c. 4. Charitas plurimum peccatorum tegit, & errorum nostrorum ambitiosa apud Deum patrona est. Et novissimum penè quadrans solvemus, nisi pretio ipsius aliquantum criminum culpa redimatur.

Basilius in reg. brev. ad interrog. 5. & 109. dicit, verè pœnitentem debere similem illius animi induere, qui dixit: iniquitatem odio habui, & abominatus sum, & ea prætere que scripta sunt in Psalmo 6. & aliis plerisque (vide supra num. 1695.) & ea facere, que pro alio, qui peccaverat, facta ab eis fuisse Apostolus testatur, qui secundum Deum contristati fuerunt (vide supra num. 1695.) Ecce enim (inquit) hoc ipsum, secundum Deum contristatos esse, quantum in vobis operatur sollicitudinem, sed defensionem, sed indignationem, &c. Et quantum est illa secundum Deum tristitia? Respondet ad interrog. 192. Ea est cum quis ex neglecto mandato Dei dolore afficitur. Ob Deum proinde neglecto ipsius mandato offensum. Unde in Martyr. Julit. Fle (inquit) super peccato: peccatum lacrimis est, & implacabilibus lacrymis dignum. Ooo